

Горана Стевановић
Народна библиотека Србије
gorana.stevanovic@nb.rs

Стручни рад
UDK 025.171:027.54(497.11)
741.5:929 Клас А.
<https://doi.org/10.18485/bibliotekar.2020.62.1.6>

ЗАОСТАВШТИНА АЛЕКСАНДРА КАРАКУШЕВИЋА КЛАСА У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ СРБИЈЕ

Сажетак: Александар Клас био је знаменити српски карикатуриста, графички дизајнер и илустратор, чија је делатност обележила другу половину 20. века. У току 2019. године Народна библиотека Србије добила је вредан поклон, личну библиотеку и преко 6.500 карикатура, плаката, личних фотографија, збирку уметничких слика и архивске грађе који су, према жељи наследника, формирани као *Заоставштина Александра Каракушевића Класа*. У раду су истакнути најважнији аспекти и проблеми који се тичу пријема грађе, њене класификације, библиографско-каталожке и физичке обраде, као и начина њеног чувања и смештаја у Одељењу посебних фондова НБС. Поменути су предстојећи планови и активности којима је за циљ промовисање и скретање пажње јавности на вредност и значај ове *Заоставшине*.

Кључне речи: Александар Каракушевић Клас, карикатура, Графичка збирка НБС, поклон, заоставштина, библиотечка грађа.

Уводне напомене

Главни начини набавке уметничких артефаката који чине саставни део библиотечких збирки јесу куповина и поклони који су регулисани правним оквирима. Како се наводи у Закону о библиотечко-информационој делатности, библиотечка грађа је носилац духовног, интелектуалног, уметничког књижевног, стручног или другог садржаја намењеног за комуникацију међу људима, за размену идеја и унапређење знања.¹ Поклони

---

¹ Закон о библиотечко-информационој делатности, 52/2001-3.

представљају важну компоненту библиотечких активности у формирању ликовних колекција и збирки. Смернице дефинисане у раду америчких ауторки *Gifts for the Collections: Guidelines for Libraries* фокусирају се на донације библиотечким збиркама, било да су проактивно или пасивно стечене. Према њима, препорука је да веће библиотеке развију јасне процедуре везане за руковање и валоризацију поклона које добијају. Сврха ових смерница јесте документовање најбољих пракси библиотека широм света приликом прикупљања и прихватања поклона и донација материјала за своје колекције.² Са друге стране у библиотекама се формирају легати и библиотеке-целине уметника,³ а задатак библиотекара јесте да утврде, евидентирају и вреднују информације о њима.⁴

Народној библиотеци Србије предате су на вечно чување и бригу заоставштине и легати истакнутих личности – песника, приповедача и романисијера Милоша Црњанског, књижевника, глумца, покретача и уредника међународног књижевног часописа *Зенић* Љубомира Мицића, сликарке и академике Љубице Цуце Сокић, професора и филолога Веселина Чајкановића, сестара Љубице и Данице Јанковић утемељивача наше етнокорелогичке и етномузикологичке, етнологичке и фолклористичке Тихомира Ђорђевића, и др. Основу ових богатих колекција чине личне библиотеке које упућују на интересовања, образовање и афинитете својих власника, али и она врста некњижне грађе која ближе осликава њихове личности, а чине је: рукописи и преписке, фотографије, музикалије, лична и службена документа, сликарски прибор, делови одеће и намештаја. У Одељењу посебних фондова налази се још до краја необрађена уметничка заоставштина Иве Етеровића, прослављеног и највише награђиваног фотографа са простора бивше Југославије, која садржи оригиналне фотографије, дијапозитиве, рукописе монографија припреманих за штампу, као и неколико познатих, припремљених и већ реализованих изложби.

У мају 2019. године Народна библиотека Србије примила је вредан поклон – ликовна дела из области примењене графике, као и личну библиотеку, које су припадале великом српском и југословенском карикатуристи Алек-

² Kay Ann Cassell, et al., "Gifts for the Collections: guidelines for Libraries", *IFLA Professional Reports* (2008): 1.

³ Светлана Мирчов, „Библиотеке целине и библиотеке легати“, *Гласник НБС* бр. 1 (2004): 11.

⁴ У периоду од 2009. до 2019. породица Гаталовић поклонила је Народној библиотеци Србије вредну личну библиотеку, предмете из атељеа, једну графичку мапу, неколико фотографија, аутопортрет и једну графику велике српске уметнице и академике Љубице Цуце Сокић.

сандру Каракушевићу Класу. Поклонодавац је син уметника Владимир Каракушевић, који је уступио радове свога оца са идејом да се богат и тематски разноврстан уметнички опус Александра Класа сачува као целина, учини доступним како стручној тако и најширој јавности и заштити од заборавља. Поклонопримац се према уговору о поклону обавезује да ће предмет поклона примити, сместити и чувати поступајући у складу са највишим стандардима архивистичке и библиотекарске струке, као посебну целину, под називом *Заоставштина Александра Класа* трајно у своме поседу, у Одељењу посебних фондова Народне библиотеке Србије. Иако поменути поклон није добио статус легата или библиотеке-целине, Класова заоставштина по свом обиму и вредности, несумњиво ће постати драгоцен извор за проучавање делатности дојана српке карикатуре и примењеног дизајна.

Александар Клас – карикатуриста и графички дизајнер

Александар Клас⁵ био је свестрана личност, уметник чије је поље деловања било првенствено усмерено на карикатуру, рекламну графику и дизајн, илустрацију и опрему књига, израду плаката, а у мањој мери и на штафелајно сликарство. Рођен је 1928. године у Скопљу, средњу школу похађао је у Краљеву и Чачку, а студије архитектуре у Београду.⁶ Карикатуриста чувеног хумористично-сатиричног часописа *Јез* постао је 1950. године, учећи од великана српске карикатуре и стрипа – Ђорђа Лобачева, Ивана Лучева и Милоша Ђирића.⁷ Од 1958. прикључио се редакцији недељног магазина *Илустрована Полиџика*, где је од почетка њеног формирања уређивао рубрику *Хумор*.⁸ Био је члан је УЛУПУДС-а од 1959, а 1987. стекао је звање истакнутог уметника.⁹ У богатој каријери дугој пола века приредио је 48 самосталних и преко 400 групних изложби, у периоду од 1952. до 1995, излажући своје карикатуре, плакате и слике у Београду, Скопљу, Грабову, Будви, Астију, Барију, Истанбулу, Паризу, Берлину, Бечу, Москви,

⁵ О животу и рада Александра Класа не постоји стручна монографија, обимнији каталог или озбиљнија ликовна студија.

⁶ Svetlana Isaković, *Aleksandar Klas* (Beograd: Muzej primenjene umetnosti, 1995), [2].

⁷ Б. О. „Уместо скалпела оштро перо: разговор са карикатуристом Александром Класом”, *Глас осигураника* (1995): 11.

⁸ Никола Кусовац, *Александар Клас: изложба карикаџура: Галерија НУБС, 18. II – 4. III 1991* (Београд: НУ „Браћа Стаменковић”, 1991), [2].

⁹ *Aleksandar Klas: slike i skulpture* (Kotor: Galerija centra za kulturu „Nikola Đonović”), [1].

Сиднеју, Сијени, Отави, Хелсинкију и Токију.¹⁰ Деветнаест пута био је члан међународних жирија у области карикатуре, а његови радови постали су део приватних и јавних ликовних збирки широм света: од Музеја карикатуре у Толентину, Музеја хумора и сатире у Грабову, Музеја карикатуре у Кнок Хесту у Белгији, преко Музеја карикатуре у Истанбулу и Базелу, до Музеја спортске карикатуре у Анкони и Музеја уметничке карикатуре у Варчелију. Класово име бележе три светске енциклопедије карикатуре и једна енциклопедији плаката, а током вишедеценијске каријере овенчан је високим наградама и међународним признањима, те је оправдано стекао титулу највише награђиваног карикатуриста на свету. Поменућемо премију *Cezare Marcorelli, Tore di Bronzo* које је освојио у Толентину (1971), прву награду на фестивалу ваздухопловне карикатуре у Земуну (1973), годишњу награду УЛУПУДС-а (1973), *Златно њеро Београда* за најбољу новинску илустрацију (1974), златну медаљу на *Бијеналу сјорџске карикајуре* у Анкони (1979), другу награду на *Салону свејске карикајуре* у Скопљу, и др. У црногорском листу *Побједа* из 1993, на питање новинара постоји ли неки тајни рецепт за успешну карикатуру, Клас одговара у свом маниру: „Стални рад, изграђивање своје личности и стила. По неколико нацртаних карикатура дневно без обзира да ли ће бити објављене или не!”¹¹

У Музеју примењене уметности у Београду, 1995. приређена је велика ретроспективна изложба Класових радова, на којој су била изложена решења за дизајн насловних страна часописа (*Јез, Полиџикин забавник*), плакати (рекламни, фестивалски и позоришни), примери графичког дизајна (знаци, меморандуми, омоти за плоче и календари), значке, карикатура (новинска, стрип карикатура, портретна, путописна и телевизијска, као и награђена) и илустрације у књигама и часописима (*Илусџирована Полиџика, Полиџикин забавник, Разјовори о језику*).¹² Изложена је и прва објављена карикатура у *Језу* из 1950, као и оне које је радио за друге листове и часописе, међу њима и за: *НИН, Полиџику, Вечерње новостџи, Раџио ТВ ревију, Полиџику Ексџрес* и страну периодику: швајцарски *Nebelspalter*, француски *Éclats de rire*, амерички *World Press Review*, руски *Извесџија*.

¹⁰ *Александар Клас* (Скопје: Светска галерија на карикатури, 1976), [1].

¹¹ Небојша Кнежевић, „Умјерени песимиста”, *Побједа* (1993): 8.

¹² Svetlana Isaković, [1–8].

После Класове смрти, његова кућа, недељник *Илустрована Политика*, покренула је велики међународни конкурс карикатура који је са поносом понео име најпознатијег *цршајуће новинара*, стасавајући у велику смотру која је из године у годину окупљала водеће светске карикатуристе.¹³

Врста и обрада библиотечке грађе

У Народној библиотеци Србије чува се 89 цртежа, четири новогодишње честитке, као и 88 илустрованих табли које је 1966. године А. Клас дизајнирао за књигу познатог путописца Тибора Секељија (Tibor Székely), а које су пре 2019. године откупом стигле у Графичку збирку. Према неким сазнањима у периоду од 1950. до 2009. Клас је објавио преко 30.000 карикатура¹⁴, а у новоформираној *Заоставштини* евидентирано је преко 6.500 његових цртежа. Ако имамо у виду да се у Графичко-ликовној збирци Матице српске у Новом Саду налази 87 плаката чији је графички дизајнер Александар Клас, док је у Народном музеју у Београду, заступљен са свега једном честитком и илустрацијом, није нескромно изнети претпоставку да у Народној библиотеци Србије у овом тренутку постоји најбогатија збирка радова овог уметника у нашој земљи.¹⁵

Када библиотека прихвати одређени поклон у виду заоставштине, на себе преузима обавезу да се о њему брине на прописани начин, да га стручно обради, физички заштити, чува у својим фондовима према одговарајућим стандардима, а потом и представи јавности резултате свога рада на збирци. Нарочита пажња приликом пријема обраћа се на физичко стање грађе, док је у случају *Заоставштине А. Класа* закључено да је примљени материјал у добром стању, а издвојени су примерци који су у мањој мери оштећени. Након пажљивог отпакивања грађе, пренете највећим делом из уметничког атељеа, која је без неког утврђеног реда и пописа била запакована у више обичних картонских кутија, извршена је селекција. Приспелу грађу прегледала су два библиотекара Графичке збирке НБС, и при томе је

¹³ Срђан Јовановић, ур. *Први међународни конкурс карикатура „Александар Клас“* (Београд: Политика, 2009), 1

¹⁴ *Aleksandar Klas: karikature: retrospektivna izložba: 100 karikatura nagrađenih u inostranstvu* (Podgorica: Muzeji i galerije Podgorice, 1995), 3.

¹⁵ Гордана Станишић, *Nobody is perfect: карикатура у делима југословенских уметника из збирке Народној музеја у Београду* (Београд: Народни музеј, 2013), 28.

издвојен део који библиотека треба да чува у складу са концепцијом својих фондова и предмета који се могу у договору са наследником Александра Класа, уступити другим институцијама или појединцима. Треба имати у виду да одређени део материјала који је добијен поклоном, по својим формалним карактеристикама, може више припадати установама као што су музеји или архиви.¹⁶

У наставку даљег рада на *Заоставиштини* фокус је стављен на истраживање уметничког и животног пута Александра Класа, што је било од велике важности при доношењу одлуке о ужој класификацији одабране грађе која ће се надаље чувати у фондовима НБС. У том смислу драгоцен извор чинили су каталози домаћих и страних изложби на којима је Клас узео учешћа, а потом и општији прегледи карикатуре, развоја штампе на југословенским просторима и графичког дизајна, који би нам дали смернице за даље кораке. Детаљно ишчитавање изложбених каталога и сачуваног прес-клипинга било је драгоцено за прецизније датовање Класових радова. Одлучено је да се формира неколико физички одвојених целина које на најпрегледнији начин осликавају поље деловања нашег карикатуристе и дизајнера. Те групе чине: оригиналне карикатуре, плакати, скице и цртежи везани за област примењеног дизајна, личне фотографије уметника, слике чији је аутор Александар Клас, као и мања збирка уметничких слика које је куповао и добијао на поклон, потом, прес-клипинг и архивска грађа која се односи на личну преписку уметника и позиве које је добијао за учешће на међународним смотрама карикатуре. Прес-клипинг садржи бројне интервјуе забележене у домаћим и иностраним часописима и новинама, које је Клас предано током година сакупљао. Значајан део поклона чине награде, повеће и признања којима је овенчан у земљи и иностранству. У оквиру личне библиотеке Александра Класа евидентиран је већи број ликовних каталога са изложби и међународних бијенала карикатуре. Донета је одлука да се библиотека А. Класа не сачува као библиотека-целина, већ да се монографске публикације прикључе редовном фонду и Графичкој збирци НБС, уколико су у питању ликовни каталози обима до 16 страна.

Због обима и разноврсности *Заоставиштинe Александра Класа* и њеног рационалног чувања, одлучено је да се највећи део грађе обради кроз збирни запис, који се у библиотечкој пракси користи за вештачки формиране збирке.¹⁷ Такве збирке описују се у једном каталожком, то јест,

¹⁶ Kay Ann Cassell, 7.

¹⁷ Collection-level cataloging. (Washington, D.C.: Library of Congress, 1998), <http://www.loc.gov/catdir/cpsa/app-coll.html> (преузето 10. 6. 2020).

збирном запису а заједнички елементи, који међусобно повезују јединице најчешће се односе на: садржај, догађај, период, издавача, физички облик, порекло збирке и сл. Збирка се описује кратким библиографским описом са подацима, који је идентификују као целину, што је посебно погодно за обраду фонда рукописа, слика, фотографија, и плаката. Радећи са различитим облицима некњижне грађе, каталогизатор најбоље упознаје њене карактеристике, лакше одређује главни извор података, ауторство, елементе за материјални опис и садржај напомена којима ће пружити додатна појашњења јединица. За библиографски опис и идентификацију грађе *Заосйавшиџине* коришћен је стандард ISBD(NBM)¹⁸ за некњижну грађу, који одређује редослед елемената и утврђује систем интерпункцијских знакова у опису, при чему се најочљивије специфичности у односу на монографске публикације уочавају код одређивања извора података, општих и посебних ознака грађе и подручја напомена које дају преглед садржаја.¹⁹ У библиографском опису општа ознака грађе наводи се у подручју стварног наслова и података о одговорности, иза наслова у угластим заградама; у нашем случају [*Сликовна ірађа*]. Овом приликом, поменућемо да термин *Сликовна ірађа* одступа од оног који је усвојен у преведеном издању ISBD(NBM)-а, који гласи – *Графичка ірађа*. Наиме, у библиографској обради Народне библиотеке Србије коришћени термин *Сликовна ірађа* сматра се адекватнијим називом за групу библиотечких некњижних јединица (фотографија, разгледница, плаката, графика итд.)²⁰ У циљу пружања што прецизнијих информација, као *ілавни извор* коришћени су подаци доступни са карикатура, плаката и фотографија, допуњени релевантним подацима (из изложбених каталога посвећених Александру Класу). Ти подаци у подручјима који не потичу са саме јединице (односе се најчешће на годину издавања) стављени су у угласте заграде. У подручју материјалног описа, коју чини посебна ознака грађе и опсег, наведен је физички број јединица. Оно што је такође специфично за библиографски опис некњижних јединица, које припадају групи *Сликовна ірађа* јесте напомена која пружа детаљнији опис предметног садржаја јединице, без субјективног оцењивања од стране каталогизатора. Током обраде цртежа, фотографија, разгледница, плаката који чине важан део *Заосйавшиџине А. Класа*, коришћење овог типа на-

¹⁸ ISBD(NBM) : међународни стандардни библиографски опис за некњижну грађу (Београд: Народна библиотека Србије, 2006), 13.

¹⁹ Јасмина Трифунац, „Примена ISBD(NBM) стандарда у Народној библиотеци Србије”, *Глас библиотеке*, бр. 19 (2012): 5–14.

²⁰ Исто.

помене било је важно, јер сам наслов и остали елементи описа често нису били довољни да би се идентификовала грађа, те се уз помоћ кратког описа садржаја она боље приближава кориснику (нпр. *Карикашуре Александра Класа на тему унутрашње политике са политиком аутора*). Попуњавање блока садржинске анализе омогућује тематски приступ збирци, те су бирани изрази који збирку сврставају у садржински сродну грађу. У блоку података о одговорности све јединице су третиране као дело индивидуалног аутора – Александра Класа. Вештачки формирана збирка инвентарисана је као целина и доноси скуп података који се односе на стање фонда (поље 996), а јединице грађе се због свог обима у каснијем процесу смештају у веће кутије или мапе. Према устаљеној библиотечној пракси, када су у питању посебне збирке, уведене су нове ознаке подлокација у сигнатури АК формираној од иницијала имена Александар Клас. То су: АКГрз (фонд Александра Класа – цртежи, збирно), карикатуре су разврстане на основу часописа у коме су објављене и по типологији (портретне, социјалне, друштвене, спортске), када није било могуће утврдити извор у коме су публиковане²¹; АКДм (фонд Александра Класа – документациони материјал) укључује позивнице за отварање изложби и новогодишње честитке; АКПл (фонд Александра Класа – плакати) укупно 70, чији је графички дизајнер био Александар Клас; АКРг (фонд Александра Класа – разгледнице) које је слао и добијао од познаника и пријатеља; АКФ (фонд Александра Класа – фотографије) портрети, породичне, као и заједничке фотографије са отварања изложби и путовања.

Чување и коришћење

Место трајног чувања *Заоставшине А. Класа* је део депоа НБС у коме су смештене и друге збирке и грађа Посебних фондова (легати и библиотеке-целине, фонд фото-документа, књижевни и други рукописи и архивалије, гравире и ликовни материјал, картографска грађа). Депоновање прегледаног материјала врше надлежне особе, то јест, библиотекари запослени у Графичкој збирци, на начин који омогућава и осигурава прегледност, контролу и безбедност збирке по библиотечким, али и музеолошким принципима. С обзиром на то да је реч о сликовном материјалу, смештај и чување предвиђени су у складу са правилима и процедуром

²¹ Утиснут жиг на полеђини карикатура означава у ком часопису је објављена карикатура (*Илустрирована Политика, Јез, Језев цртани хумор*).

за такав тип грађе. Све новинске карикатуре формата (30x20 цм и мање) формиране су у групе од 200 јединица које су запаковане у одговарајуће омотнице, које су потом похрањене у бескиселинске архивске кутије које имају задатак да чувају и заштите овакав тип докумената, спречавајући биолошко, механичко и хемијско оштећење градива. На исти начин запакован је и документациони материјал (позивнице и честитке). Карикатуре са изложби, формата (70x50 цм и веће), упаковане су у заштитне кошуљице од финог бескиселинског полутранспарентног папира, који се користи за документе који захтевају посебну заштиту (у музејима, библиотекама и архивима). Плакати су запаковани у већу мапу и прикључени осталој грађи. Фотокопије карикатура, прес-клипинг, награде и фотографије смештене су привремено у обичне беле кутије, на којима је јасно назначен њихов садржај. Целокупна грађа из *Заоставишћине* корисницима је већ у овом тренутку доступна преко електронског каталога НБС. На основу правилника о коришћењу библиотеке грађе, корисник упућује захтев водитељу Графичке збирке, који му доноси на увид тражену грађу, коју је могуће прегледати у читаоници Одељења посебних фондова, према већ устаљеној библиотечној пракси НБС.

У перспективи

Кроз радове Александра Класа, пратимо развојни пут југословенске и српске примењене уметности 20. века. Карикатуре, као најбројнији сегмент *Заоставишћине*, специфичан су облик визуелног изражавања и комуникације путем сликовног модела. Атрактивност ове форме отвореног значења посредством ликовних средстава за исказивање и преношење друштвених и политичких порука, препознајемо и у делу других великана карикатуре са домаће уметничке сцене – Пјера Крижанића, Драгослава Стојановића, Сабахадина Хоџића и Зуку Џумхура такође заступљених у Графичкој збирци НБС.

Оно што ћемо пројектовати у ближој будућности, јесте тематска изложба на којој ће бити представљена најатрактивнија дела из збирке, на грађене карикатуре, са посебним освртом на период Класовог уметничког формирања (1949–1955) и ране радове који нису били познати јавности. У складу са концепцијом простора за ову намену, карикатуре ће бити изложене у централном холу Народне библиотеке Србије, у изложбеним витринама и на паноима. Остала пратећа грађа, коју чине албуми фотографија, часописи у којима је објављивао, скицен-блок, као и лични

предмети уметника, биће изложени у наменски прављеним изложбеним кубусима. Изложбу ће пратити и репрезентативан ликовни каталог који ће студиозније осветлити делатност Александра Класа, кроз историјски пресек развоја југословенске карикатуре обојен политичким и друштвеним превирањима 20. века. Да би се корисницима олакшао приступ ликовном материјалу, који је осетљив и незгодан за руковање, могућа је и дигитализација појединих делова збирке, као што је у претходном периоду учињено са графикама и цртежима уметника Љубомира Ивановића, Михаила С. Петрова, Ота Вагнера и Николаја Краснова у оквиру *Дигиталне библиотеке* НБС, формираној у складу са принципом отвореног приступа информацијама и знању. Кроз наведене видове презентације *Заоставшине Александра Класа* биће омогућен детаљнији и систематичнији увид у целокупно стваралаштво уметника свим истраживачима историје карикатуре и графичког дизајна.

Literatura

1. *Aleksandar Klas: karikature: retrospektivna izložba: 100 karikatura nagrađenih u inostranstvu*. Podgorica: Muzeji i galerije Podgorice, 1995.
2. *Aleksandar Klas: slike i skulpture*. Kotor: Galerija centra za kulturu „Nikola Đonović”.
3. *Aleksandar Klas*. Skopje: Svetska galerija na karikaturi, 1976.
4. B. O. „Umesto skalpela oštro pero: razgovor sa karikaturistom Aleksandrom Klasom.” *Glas osiguranika* (1995): 11. (na ćirilici)
5. Cassell, Kay Ann, Sharon Johnson, Judith Mansfield, Sha Li Zhang. “Gifts for the Collections: guidelines for Libraries”, *IFLA Professional Reports* (2008): 1.
6. Collection-level cataloging. (Washington, D.C.: Library of Congress, 1998). <http://www.loc.gov/catdir/cpsol/app-coll.html> (преузето 10. 6. 2020).
7. Isaković, Svetlana. *Aleksandar Klas*. Beograd: Muzej primenjene umetnosti, 1995.
8. Jovanović, Srđan, ur. *Prvi međunarodni konkurs karikatura “Aleksandar Klas”*. Beograd: Politika, 2009. (na ćirilici)
9. Knežević, Nebojša. „Umjereni pesimista”, *Pobjeda* (1993): 8. (na ćirilici)
10. Kusovac, Nikola. *Aleksandar Klas: izložba karikatura: Galerija NUBS, 18. II – 3. III 1991*. Beograd: NU „Braća Stamenković”. (na ćirilici)
11. Mirčov, Svetlana. „Biblioteke celine i biblioteke legati.” *Glasnik NBS* br.1 (2004): 11. (na ćirilici)
12. Stanišić, Gordana. *Nobody is perfect: karikatura u delima jugoslovenskih umetnika iz zbirke Narodnog muzeja u Beogradu*. Beograd: Narodni muzej, 2013. (na ćirilici)
13. Trifunac, Jasmina. „Primena ISBD(NBM) standarda u Narodnoj biblioteci Srbije”. *Glas biblioteke* br. 19 (2012): 5–14. (na ćirilici)
14. *Zakon o bibliotečko-informacionoj delatnosti* 52/2001. (na ćirilici)

Gorana Stevanović

National Library of Serbia

gorana.stevanovic@nb.rs

THE LEGACY OF ALEKSANDAR KARAKUŠEVIĆ KLAS AT THE NATIONAL LIBRARY OF SERBIA

Abstract: Aleksandar Klas was a famous Serbian cartoonist, graphic designer, and illustrator, whose activity marked the second half of the 20th century. In 2019, the National Library of Serbia received a valuable gift – his personal library along with over 6,500 cartoons, posters, personal photographs, and a collection of art paintings and archival material. It was formed as the *Legacy of Aleksandar Karakušević Klas* according to the heir's wish. This paper highlights the most important aspects and problems concerning the receipt of the material, its classification, bibliographic cataloging, physical treatment, as well as the way it is kept and stored in the Department for Special Collections. Future plans and activities aiming at promoting and drawing public attention to the value and importance of this legacy are also highlighted.

Keywords: Aleksandar Karakušević Klas, cartoon, National Library of Serbia Graphic Collection, gift, legacy, library material.

Примљено: 27. априла 2020.

Исправке: 5. јуна 2020.

Прихваћено: 16. јуна 2020.